

LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI (LVA)

Kuopion Vehmersalmen äitiys- ja lastenneuvolapalvelujen yhdistäminen Kuopion alueen muihin neuvoloihin

1. Päätöksen kuvaus

Kuvaa lyhyesti päätös tai muutos:

Kuopion Vehmersalmen äitiys- ja lastenneuvolapalvelu yhdistyy Vehmersalmen neuvolan toimipisteestä (Vehmersalmenkatu 10) Siilinjärven Vuorelan tai Kuopion muihin neuvoloihin. Asiakkaat voivat pääsääntöisesti valita missä neuvolassa asioivat ja välimatka neuvolaan riippuu tästä valinnasta. Vehmersalmen neuvolasta Riistaveden neuvolaan (Museopirtintie 3) on matkaa 28,5 kilometriä, Siilinjärven Vuorelan neuvolaan 40 kilometriä ja Kuopion kaupunkialueelle esimerkiksi Päivärannan neuvolaan (Tuomikuja 4) matkaa Vehmersalmen neuvolasta on 45 kilometriä. Kesäaikana palvelut on jo tuotettu Kuopion alueen muissa neuvoloissa.

2. Kohderyhmä

Ketä lapsia/nuoria päätös koskee? (ikä, ryhmät, erityisryhmät):

Päätös koskee kaikkia Vehmersalmen neuvolapalveluita käyttäviä asiakkaita; lasta odottavia perheitä ja 0-6-vuotiaita lapsia.

3. Vaikutukset lasten hyvinvointiin

Miten päätös vaikuttaa arkeen, turvallisuuteen, mielenterveyteen ja kehitykseen?

Lasten hyvinvointiin päätöksellä on pääosin positiivisia vaikutuksia. Oikea-aikaiset käynnit ja kohdennettu tuki on mahdollista toteuttaa entistä paremmin. Terveystieteiden tutkimusten osoittamana on, että riittävä, pystytään osaaminen ja laatu varmistamaan. Näin voidaan turvata lapsen kasvun ja kehityksen kokonaisvaltainen huomiointi ja tarvittavat tukitoimet oikea-aikaisesti. Neuvolakäynntejä ajatellen arjen suunnittelu perheillä vaatii hieman enemmän, koska välimatka neuvolaan kasvaa ja vie näin enemmän aikaa. Puhelin- ja OmaSavon viestit-palvelu säilyvät ennallaan.

4. Vaikutukset osallisuuteen

Lisääkö vai vähentääkö päätös lasten mahdollisuuksia tulla kuulluksi ja osallistua?

Päätös ei vähennä lasten mahdollisuutta tulla kuulluksi ja osalliseksi neuvolapalveluissa, vaan siirron myötä lasten osallisuus toteutuu neuvolapalvelussa, kuten neuvolatoiminnassa muutoinkin toteutuu.

5. Vaikutukset yhdenvertaisuuteen

Kohtelee päätös lapsia tasapuolisesti? Vaikutukset erityisryhmiin?

Päätösesitys kohtelee Kuopion Vehmersalmen lastenneuvolassa asioivia 0–6-vuotiaita lapsia tasapuolisesti. Siirto mahdollistaa vastaanottoaikojen paremman saatavuuden, palvelun tuottamisen myös loma-aikoina sekä akuuteissa poissaoloissa nykyistä ratkaisua paremmin. Tämä lisää neuvolaikäisten lasten tasapuolista kohtelua. Näissä kohdissa päätösesitys mukailee Perhevammaispalveluiden lautakunnan tekemää päätöstä (29.9.2025 §88–89) siirtää Kuopion

kaupunkialueen lastenneuvolapalvelut osaksi suurempia toimipisteitä. Erityisryhmiin ei siirtoesityksellä tunnisteta olevan vaikutusta, koska neuvolapalvelut ovat universaalipalvelua kaikille asiakasryhmille.

Osa hyvinvointialueen kunnista on pinta-alaltaan laajoja kuntia, ja myös tällä hetkellä kaikissa kunnissa on raja-alueilla asuvia perheitä, joille matka neuvolaan on pitkä. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta on huomioitava, että jo tälläkin hetkellä osalla maaseutualueilla asuvista perheistä asiointi tapahtuu neuvoloissa, jolloin edestakainen matka voi olla jopa 120 kilometriä.

6. Vaikutukset perheisiin

Miten päätös vaikuttaa huoltajiin, arjen sujuvuuteen ja jaksamiseen?

Päätös vaikuttaa neuvolaikäisten lasten perheisiin ja huoltajien arkeen muun muassa palvelujen saavutettavuuden osalta. Koska matka neuvolaan pitenee ja julkisilla kulkuneuvoilla liikkuminen ei ole aina mahdollista, vaatii käynti suunnitelmallisuutta ja aikaa. Myös polttoainekustannukset tältä osin lisääntyvät.

Lapsen ensimmäisenä vuotena neuvolakäyntejä on enemmän, sen jälkeen käynnit toteutuvat pääsääntöisesti kerran vuodessa. Lapsen huoltajalle neuvolakäynnit eivät ole työaikaa, joten vaikutuksia palkkatuloihin tältä osin saattaa olla. Tämä koskee kuitenkin kaikkia hyvinvointialueemme lapsiperheitä tasapuolisesti. Koska vastaanottoaikoja on saatavilla siirron myötä paremmin, on helpompaa mahdollistaa aamun ensimmäinen tai iltapäivän viimeinen vastaanotto. Neuvolalääkärit (4-6vko, 4kk, 8kk, 18kk ja 4v) ovat jo osin toteutuneet Kuopion alueen muissa neuvoloissa. Myös 6kk ryhmäneuvolaan asiakkaat ohjautuvat jo nyt Kuopion keskustaan.

Julkisen liikenteen selvityksen perusteella Vehmersalmelta ei ole päiväsaikaan toimivaa joukko-liikenneyhteyttä Riistavedelle. Myöskään Vehmersalmelta ei ole suoraa julkista liikenneyhteyttä Siilinjärven Vuorelan neuvolaan eikä takaisin päin.

Yhteydet Kuopion Päivärantaan ja edelleen keskustaan ovat jonkin verran paremmat, mutta lähtöjä on vain muutama päivässä (klo 6.35, 8.30 ja 14.36), ja paluuvuoro keskustasta Vehmersalmelle kulkee ainoastaan kerran päivässä klo 13.20. Nykyiset aikataulut eivät mahdollista sujuvaa neuvolakäyntiä lapsiperheille julkista liikennettä käyttäen.

7. Lyhyen aikavälin vaikutukset

Vaikutukset 0–1 vuoden aikana:

Lyhyen aikavälin vaikutukset liittyvät lähinnä palvelujen järjestämisen uuteen sopeutumiseen ja perheille kohdistuviin saavutettavuushaasteisiin mukautumiseen. Lyhyen aikavälin vaikutuksena osalla perheistä voi ilmetä pettymyksen tunteita, kun tuttu neuvolapalvelu siirtyy toiseen toimipisteeseen.

8. Pitkän aikavälin vaikutukset

Vaikutukset yli 1 vuoden näkökulmasta:

Pitkän aikavälin vaikutukset arvioidaan pääosin positiiviseksi, kun perheillä on palvelujen uuteen saatavuuteen ja saavutettavuuteen sopeutuminen tapahtunut ja luottamus palvelujen järjestämiseen palautunut. Arvioidaan, että päätöksen myötä pidemmällä aikavälillä neuvolapalvelujen kokonaislaatu ja asiakasturvallisuus paranevat.

9. Positiiviset vaikutukset

Neuvolan vastaanottoaikojen saatavuus paranee, akuuteissa ja suunnitelluissa poissaoloissa palvelu on helpompaa turvata. Mikäli perheessä on lasta odottava ja määräaikaistarkastusikäinen lapsi, on vastaanottokäynnit pääsääntöisesti mahdollista toteuttaa samalla kertaa. Kohdennetun tuen käynnit ja oikea-aikaisuus mahdollistuvat. Perheillä on enemmän valinnanvaihtoehtoja vastaanottoaikoihin liittyen.

10. Negatiiviset vaikutukset

Matka neuvolaan pääsääntöisesti pitenee ja saattaa aiheuttaa haasteita kulkuyhteyksien osalta. Mikäli kulkuyhteys ja liikkuminen neuvolaan on hankalaa, saattaa se vaikuttaa palvelun käyttöön. Neuvolakäynti vie perheiltä enemmän aikaa matkojen osalta.

11. Vaikutusten merkittävyys

Arvioi: vähäinen / kohtalainen / merkittävä – perustelee:

Lapsivaikutuksen merkittävyys arvioidaan 0–6-vuotiaan lapsen osalta olevan kohtalainen, mutta lapsen vanhempien ja koko perheen arjen sujuvuuden näkökulmasta vaikutusten merkittävyys arvioidaan kohtalaiseksi.

12. Toimenpiteet

Miten haitallisia vaikutuksia voidaan ehkäistä tai lieventää?

Kuopion alueen muissa neuvoloissa on terveydenhoitajien ja lääkäripalvelujen vastaanottoaikoja nykyistä Vehmersalmen neuvolaa paremmin ja enemmän saatavilla. Tällöin perheiden kanssa on helpompaa pyrkiä sopimaan heille parhaiten järjesteltävissä oleva vastaanottoaika. Kohdennettua tukea on mahdollista saada nykyistä paremmin.

13. Lasten ja nuorten kuuleminen

Onko lapsia/nuoria kuultu? Miten?

Neuvolaikäisiä 0–6-vuotitaita lapsia tai heidän perheitään ei ole kuultu muutosesityksen valmistelussa.

14. Tietolähteet

Mihin tietoihin arvio perustuu?

Tietolähteinä on käytetty Pohjois-Savon asukasmääriin perustuviin Tilastokeskuksen ennustuksiin väestörakenteen muutoksesta sekä reaaliaikaiseen OMNI360-potilastietojärjestelmän neuvola ja terveydenhoitaja kohtaiseen asiakkuuksien määrään lastenneuvolassa (kaikki palvelua käyttävät lapset ja lasta odottavat ovat asiakkaat neuvolan kirjoilla).

Julkisen liikenteen tiedot on katsottu palveluntuottajien nettisivuilta. Laatusuositusten mukaiset asiakasmäärät terveydenhoitajaa kohden on Terveiden ja hyvinvoinninlaitos lausunut vuonna 2023. Määräaikaistarkastusten ja kohdennetun tuen ajankohdat ja kriteerit on lausuttu Valtioneuvoston asetuksessa neuvolapalveluista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta (93/2026).

15. Yhteenveto ja johtopäätös

Mikä vaihtoehto tukee parhaiten lapsen etua?

Yhteenvetona arvioidaan, että Vehmersalmen lastenneuvolan yhdistäminen Siilinjärven tai Kuopion alueen muihin neuvoloihin vahvistaa ja parantaa neuvolapalvelujen saatavuutta ja parantaa asiakastyön laatua, asiakasturvallisuutta sekä parantaa henkilöstön työhyvinvointia, saatavuutta ja pysyvyyttä.

Kokonaisarvioin pohjalta toimipisteen siirtoesitys tukee parhaiten Vehmersalmen 0–6-vuotiaan lapsen etua. Yhdistämällä toisiin neuvoloihin sijaisjärjestelyt paranevat, moniammatillinen yhteistyö vahvistuu, lapselle erityistukea saadaan nopeammin, ajanvaraus joustaa enemmän, kun neuvola voidaan pitää avoinna ympäri vuoden.